

فضل عشر ذي الحجة

MIRËSIA E DHJETË DITËVE TË DHUL-HIXHES

الشيخ عبدالله بن محمد النجمي

SHEJKH 'ABDULLAH IBËN MUHAMED EN-NEXHMIJ

سلفي
SELEFI.ORG

MIRËSIA E DHJETË DITËVE TË DHUL-HIXHES

Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirëshmit, Mëshirëplotit.

Të gjitha lavdet dhe falenderimet i takojnë Allahut! Atij i japim lavdet dhe lavdërimet tona, Atij i kërkojmë ndihmë dhe Atij i kërkojmë që të na falë. Ne kërkojmë mbrojtjen e Allahut që të na ruajë nga sherri i veteve tona dhe nga pasojat e veprat tona të këqija. Atë që Allahu e udhëzon s'ka kush ta shpjerë në devijim, kurse atë që Allahu e devijon s'ka kush ta shpjerë në udhëzim.

Unë dëshmoj se s'ka të adhuruar tjetër me të drejtë përpos Allahut dhe dëshmoj se Muhamedi është rob i Tij dhe i dërguar i Tij.

E më pas:

O vëllezër të nderuar! Ne e falenderojmë Allahun që na mundësoi neve që të tubohemi në këtë xhami të begatshme, në këtë qytezë të shtrenjtë në zemrat tona, në këtë program mësimor që e ka organizuar Dega e Ministrisë së Çështjeve Islame, Davetit dhe Udhëzimit, në qytetin e Xhazanit, e përfaqësuar nga Shoqata e Davetit në Ebu Arijsh, me mbikqyrjen dhe bashkërendimin e shejkhut të nderuar, Husejn Uasil, Allahu i dhëntë sukses.

Vëllezërit e mi të nderuar! Me të vërtetë që ne jemi përpara portave të ditëve të bekuara, jemi përpara dhjetë ditëve të Dhul-Hixhes, të cilat i ka favorizuar Allahu i Patëmeta dhe ka caktuar në to mirësi të shumta për robërit e Tij të nënshtruar. E s'ka dyshim që e gjithë jeta e muslimanit është e mbushur me mirësi, nëse ai e shfrytëzon atë në adhurimin e Allahut dhe duke bërë vepra të mira; e gjithë jeta e tij është e mbushur me mirësi qëkur hyn në moshën e pjekurisë e derikur ia merr shpirtin Allahu, nëse i jep sukses Allahu i Lartësuar që ai të përfitojë nga ditët e jetës së tij për të bërë vepra të mira, vepra me të cilat ai do të ndërtojë ahiretin e tij. Andaj, kush e ruan dynjanë e tij duke iu bindur Allahut, Allahu ka për t'ia ruajtur atij ahiretin e tij dhe ai ka për ta gjetur tek Allahu i Plotëfuqishëm e i Madhërishtëm shpërblimin për veprat që ka bërë, një shpërblim të ruajtur si thesari dhe të shumëfishuar.

Por ama, kush e humb dynjanë e tij, atij do t’i humbasë ahireti i tij. Pra, kështu ai ka humbur dynjanë bashkë me ahiretin e tij, e s’ka dyshim që ajo është humbja e qartë.

Pra, e gjithë jeta e muslimanit është e mbushur me mirësi. Mirëpo, është nga mirësia e Allahut të Lartësuar që Ai i ka dalluar disa ditë mbi ditët e tjera me mirësi të shumta, që muslimani t’i shtojë veprat e mira gjatë atyre ditëve dhe të fitojë shpërblime të shumëfishta. Për shembull, kemi muajin e bekuar të Ramadanit që është i mbushur me mirësi, me vepra të mira dhe me shpërblime të shumëfishta. Po ashtu, në muajin e Ramadanit është edhe një natë që është më e mirë sesa njëmijë muaj, e cila është nata e Kadrit.

Kemi gjithashtu edhe dhjetë ditët e Dhul-Hixhes, në të cilat është betuar Allahu i Lartësuar në Shpalljen e Qartë, siç ka thënë Allahu i Patëmeta:

﴿وَالْفَجْرِ ۝ وَلَيَالٍ عَشْرٍ﴾

“Betohem në agimin dhe në dhjetë netët!” [el-Fexhr, 1-2]

Allahut të Lartësuar i takon që të betohet në çfarë të dëshirojë Ai prej krijesave të Tij, kurse krijesës nuk i lejohet që të betohet në asgjë tjetër përpos Allahut të Madhëruar e të Lartësuar.

Për këto dhjetë ditë ka thënë imami Ibën Kudameh, Allahu e mëshiroftë:

“Të gjitha dhjetë ditët e Dhul-Hixhes janë ditë të nderuara e të favorizuara dhe vepra gjatë atyre ditëve ka shpërblim të shumëfishuar.”

Dhjetë ditët e Dhul-Hixhes janë ditët më të mira të kësaj dynjaje, absolutisht, sepse ibadetet kryesore tubohen bashkarisht gjatë këtyre ditëve dhe nuk tubohen në asnjë ditë tjetër. Gjatë këtyre dhjetë ditëve bëhen vepra që bëhen edhe gjatë ditëve të tjera, siç është namazi, agjërimi, sadakaja dhe dhikri, mirëpo këto dhjetë ditë dallohen nga ditët e tjera me ritualin e haxhit, me ligjërimin e therjes së kurbanit në ditën e bajramit dhe me ditët e teshrikut.

Argument për mirësinë e madhe që kanë këto ditë është hadithi që ka transmetuar Imam Bukhari në Sahihun e tij, nga Ibën ‘Abbasi – *radijAllahu ‘anhuma* –, nga Profeti – *sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem* – që ka thënë:

مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهَا أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ

“Nuk ka ditë kur vepra e mirë të jetë më e dashur tek Allahu sesa këto ditë!”
Domethënë këto dhjetë ditët.

Sahabët thanë:

“O i Dërguari i Allahut, as xhjadi në rrugë të Allahut?”

Ai tha:

وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ ذَلِكَ بِشَيْءٍ.

“As xhjadi në rrugë të Allahut, përveç nëse njeriu del për të bërë xhihad me veten e tij dhe me pasurinë e tij, pastaj nuk kthehet me asnjërin prej tyre.”¹

Ka thënë el-Hafidh Ibën Haxher, Allahu e mëshiroftë:

“Kuptimi i jashtëm i hadithit është se arsyeja përse janë dalluar dhjetë ditët e Dhul-Hixhes është për shkak të vendit ku janë tubuar bashkë ibadetet kryesore, që janë: namazi, agjërimi, sadakaja, haxhi etj...”

A përfshihet te ky shpërblim vetëm ai që bën haxhin apo përfshihet edhe ai që nuk e bën haxhin atë kohë?

Ka mundësi që të jetë ashtu e ka mundësi që të jetë kështu!

El-Hafidh Ibën Rexheb, Allahu e mëshiroftë, ka thënë:

“Hadithi vërteton se vepra që bëhet gjatë këtyre dhjetë ditëve është vepra më e dashur tek Allahu, rrjedhimisht ajo është vepra më e mirë tek Ai.”

Në disa transmetime të tjera, ky hadith ka ardhur me fjalët:

مَا مِنْ الْعَمَلِ فِيهَا أَفْضَلُ مِنْ أَيَّامِ الْعَشْرِ

¹ Sahih el-Bukhari, nr.969.

“Nuk ka vepër më të mirë sesa vepra që bëhet në dhjetë ditët!” Ka patur dyshim transmetuesi te fjala “më e dashur”.

E përderisa vepra gjatë këtyre dhjetë ditëve është më e mirë dhe më e dashur tek Allahu sesa vepra që bëhet në ditët e tjera, përgjatë gjithë vitit, atëherë i bie që vepra që bëhet gjatë këtyre ditëve, sado e vogël që të jetë, është më e mirë sesa vepra që bëhet në ditët e tjera, sado e madhe që të jetë. Për këtë arsye Sahabët thanë:

“O i Dërguari i Allahut, as xihadi në rrugë të Allahut?

Ai tha: “*As xihadi...*” Pastaj bëri përjashtim për një lloj të vetëm xihadi, që është xihadi kur njeriu shkon me veten e tij dhe me pasurinë e tij dhe nuk kthehet me asnjërin prej tyre. Kurse llojet e tjera të xihadit nuk janë më të mira e më të dashura tek Allahu sesa vepra që kryhet në dhjetë ditët e Dhul-Hixhes. E njëjta gjë është edhe me veprat e tjera.

Ka ardhur në hadithin që e ka transmetuar Xhabiri – *radijAllahu ‘anhu* – se Profeti – *sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem* – ka thënë:

أَفْضَلُ أَيَّامِ الدُّنْيَا أَيَّامُ الْعَشْرِ!

“Ditët më të mira të dynjasë janë këto dhjetë ditët!”²

---

² E ka transmetuar Bezzari dhe Ebu Ja’la, kurse Shejkh Albani e ka shpallur hadith sahih në librin e tij *Sahijh el-Xhami*, nr.1133.

DISA PREJ VEPRAVE TË MIRA QË BËHEN GJATË KËTYRE DHJETË DITËVE (DHJETË DITËVE TË PARA TË DHUL-HIXHES):

E para: agjërimi, sepse është prej Sunetit që të agjërohen këto nëntë ditë, veçanërisht dita e nëntë. Për këtë mjafton si argument fjala e Profetit të Zgjedhur – *sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem* –, siç është transmetuar në hadithin e Ebu Katades:

صِيَامَ يَوْمِ عَرَفَةَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ، وَالسَّنَةَ الَّتِي بَعْدَهُ.

“Me agjërimin e ditës së Arafatit, unë shpresoj tek Allahu që të më falë mua vitin e kaluar dhe vitin që vjen mbas tij.”³

Agjërimi i një dite të vetme është mirësi madhështore nga Allahu. Ka thënë en-Neueuij, Allahu e mëshiroftë:

“Agjërimi i dhjetë ditëve të Dhul-Hixhes – (d.m.th. nëntë ditët e para) – është një vepër tepër e pëqlyeshme.”

Për këtë arsye thotë Ibën Rexheb, Allahu e mëshiroftë:

“Prej atyre që i agjëronin këto dhjetë ditët e Dhul-Hixhes ishte ‘AbdUllah ibën ‘Umeri.”

Kur përmenden këto dhjetë ditë, është për qëllim me to vetëm nëntë ditët e para sepse dita e dhjetë nuk lejohet që të agjërohet. Prandaj, ka thënë ai që Ibën ‘Umeri – *radijAllahu ‘anhuma* – i agjëronte këto dhjetë ditë.

Gjithashtu, ka thënë Ibën Rexhebi:

“Shumica e dijetarëve dhe shumë prej dijetarëve e preferojnë agjërimin e këtyre ditëve.”

Prandaj, ka thënë Shejkh Ibën ‘Utnejmini, Allahu e mëshiroftë:

“Nëse thotë dikush: cili është argumenti për agjërimin e këtyre dhjetë ditëve? Ne i themi atij: është fjala e Profetit – *sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem* –: “Nuk ka ditë që

³ Sahih Muslim, nr.1162.

vepra të jetë më e dashur tek Allahu...” Edhe agjërimi është prej veprave të mira që i do Allahu i Plotëfuqishëm e i Madhërishëm.

E dyta: të bëhet sa më shumë dhikër për Allahun gjatë këtyre dhjetë ditëve, siç është *tekbiri* (fjala *Allahu Ekber*), *tehlili* (fjala *La ilahe il-lAllah*) dhe *tesbihi* (fjala *SubhanAllah*). Ka thënë Allahu i Madhëruar e i Lartësuar:

﴿لَيْشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ﴾

“...me qëllim që ata të dëshmojnë gjëra të dobishme për ta dhe të bëjnë dhikër me emrin e Allahut në ditët e njohura...”⁴

Dijetarët kanë mospajtim se cilat janë ato ditët e njohura (*el-ejam el-ma'lumat*). Disa prej tyre kanë thënë se ato janë ditët e kurban bajramit, duke patur kundërshtim mes veti se a janë tre apo katër ditë.

Disa të tjerë kanë thënë se ato janë dhjetë ditët e Dhul-Hixhes, që nga dita e parë e deri te dita e bajramit.

Disa të tjerë kanë thënë se ato janë dhjetë ditët e Dhul-Hixhes bashkë me tre ditët e teshrikut.

Ka thënë Ibën Rexhebi: “Ditët e njohura janë dhjetë ditët e Dhul-Hixhes, sipas shumicës së dijetarëve.”

Kanë thënë gjithashtu se ato janë nëntë ditët e para të Dhul-Hixhes.

Është fjalë e dobët fjala që kanë thënë disa dijetarë se: “*el-ejam el-ma'dudat*” (ditët e numëruara) janë dhjetë ditët e Dhul-Hixhes, ndërsa “*el-ejam el-ma'lumat*” (ditët e njohura) janë ditët e kurbanit, ngaqë kjo fjalë kundërshton ixhmanë.

Ka thënë Shejkhul-Islam Ibën Tejmijeh: “Kanë thënë se ditët e njohura janë ditët e kurbanit, kanë thënë gjithashtu se ato janë dhjetë ditët e Dhul-Hixhes.”

Ka thënë Ibën Kethiri: Ka thënë Ibën ‘Abbasi – *radijAllahu ‘anhuma* –: Ditët e numëruara “*el-ejam el-ma'dudat*” janë ditët e teshrikut, kurse ditët e njohura “*el-*

⁴ El-Haxh, 28.

ejam el-ma’lumat” janë dhjetë ditët e Dhul-Hixhes.” E pikërisht kjo është edhe fjala e shumicës së dijetarëve.

Është transmetuar në Musnedin e Imam Ahmedit nga Ibën ‘Umeri – *radijAllahu ‘anhuma* –, nga Profeti – *sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem* – i cili ka thënë:

مَا مِنْ أَيَّامٍ أَعْظَمَ عِنْدَ اللَّهِ وَأَحَبُّ إِلَيْهِ الْعَمَلُ فِيهِنَّ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ،
فَأَكْثَرُوا فِيهِنَّ مِنَ التَّهْلِيلِ وَالتَّكْبِيرِ وَالتَّحْمِيدِ.

“Nuk ka ditë kur vepra të jetë më madhështore dhe më e dashur tek Allahu sesa këto dhjetë ditët, prandaj gjatë tyre bëni sa më shumë tehlil (fjala *La ilahe il-lAllah*), tekbir (fjala *Allahu Ekber*) dhe tahmid (fjala *Elhamdulillah*).”⁵

A është e ligjëruar që të bëhet tekbiri me zë nëpër tregje, gjatë këtyre dhjetë ditëve?

Një grup dijetarësh e kanë konsideruar të urryer këtë veprë, ndërsa e ka pëlqyer Ahmedi dhe Is`haku. Shafiu ka bërë përjashtim për këtë veprë vetëm atëherë kur shikon bagëtitë, ndërsa Ahmedi e konsideron absolutisht si veprë të pëlqyer. E pikërisht ky është mendimi më afër të vërtetës.

Ka përmendur Imam Bukhari në Sahihun e tij nga Ibën ‘Umeri dhe Ebu Hurajrah – *radijAllahu ‘anhum* – se ata të dy dilnin në treg gjatë ditëve të Dhul-Hixhes dhe bënin tekbire me zë dhe mbas tyre bënin tekbire edhe njerëzit. Ata të dy nuk shkonin në treg për diçka tjetër përveçse për të bërë tekbire.

Ibën ‘Umeri bënte tekbire kur ishte në çadrën e tij në Mina, saqë e dëgjonin edhe njerëzit brenda në xhami, madje me të bënin tekbire edhe njerëzit nëpër tregje, saqë e tërë Mina jehonte nga tekbiret.

Gjithashtu, Ibën ‘Umeri bënte tekbire në Mina gjatë atyre ditëve, gjatë ditëve të teshrikut, mbas mbarimit të namazeve, kur ishte i shtrirë në shtratin e tij, kur rrinte në çadrën e tij, kur rrinte në odën e tij dhe kur ecte në rrugë gjatë atyre ditëve. Është e pëlqyeshme që tekbiret të bëhen me zë, ashtu siç ka vepruar ‘Umeri, siç ka vepruar djali i tij ‘AbdUllahu dhe siç ka vepruar Ebu Hurajrah, Allahu qoftë i kënaqur me të gjithë ata.

⁵ Musned Ahmed, 5446.

Gjithashtu, Merudhi ka transmetuar nga Mejmun ibën Mihran se ai ka thënë: “Kam arritur brezat e parë dhe i kam parë të bënin tekbire gjatë dhjetë ditëve, aq sa zërat e tyre më dukeshin sikur dallgët, ngaqë ishin të shumtë.” Ai ka thënë gjithashtu: “Njerëzit kanë rënë në mangësi ngaqë i kanë lënë tekbiret!” Domethënë ata janë treguar të mangët ngaqë i kanë lënë tekbiret. E pikërisht bërja e tekbireve me zë është medh`hebi i Ahmedit sepse ai ka thënë tekstualisht që tekbiret duhet të bëhen me zë, duke thënë:

“*Allahu Ekber, Allahu Ekber, La ilahe il-lAllahu uAllahu Ekber, Allahu Ekber ue lilahil-hamd!*” (Allahu është më i Madhi! Allahu është më i Madhi! Nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përpos Allahut dhe Allahu është më i Madhi! Allahu është më i Madhi dhe Allahut i takojnë të gjitha lavdet!)

E treta: therja e kurbanit. Është ligjëruar therja e kurbanit në ditën e dhjetë, në ditën e Kurbanit, ditën kur theret kurbanit dhe në ditët e teshrikut. Kurbanit është sunet i babait tonë Ibrahimit – ‘*alejhis-selam* –, atëherë kur Allahu e çliroi djalin e tij Ismailin nga zotimi për ta bërë kurban, e në vend të tij i çoi një bagëti të majme që ta bënte kurban.

Gjithashtu, ka ardhur në transmetim të saktë se Profeti – *sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem* – ka bërë kurban dy deshë të majmë e me brirë të mëdhenj.⁶ Ai i theri si kurban për veten e tij, për Umetin e tij dhe për të gjithë ata që nuk kishin mundësi të thernin kurban.

Ka thënë Allahu i Lartësuar:

﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّىٰ ﴿١٥﴾ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّىٰ ﴿١٦﴾﴾

“Ka shpëtuar ai që e ka pastruar veten e tij. Ai që bën dhikër me emrin e Zotit të tij dhe fal namazin.”⁷ Disa dijetarë kanë përmendur se këtu është për qëllim therja e kurbaneve.

E katërta: gjithashtu është ligjëruar në Sheriat që gjatë këtyre ditëve - dhjetë ditëve të Dhul-Hixhes - të bëhen sa më shumë vepra nafile, si namazi, sadakaja, të ripërsëritet pendimi nga gjynahet dhe të braktisen gjynahet, qofshin të vogla apo të mëdha.

⁶ Sahih el-Bukharij, nr.5565.

⁷ El-‘Eala, 14-15.

Është një çështje që e kanë përmendur dijetarët, e cila është: cilat janë ditët më të mira, dhjetë ditët e para të Dhul-Hixhes apo dhjetë netët e fundit të Ramadanit?

Është pyetur Shejkhul-Islam Ibën Tejmijeh, Allahu e mëshiroftë, se cilat janë më të mira nga këto dhjetë ditë, kurse ai u përgjigj, Allahu e mëshiroftë:

“Dhjetë ditët e Dhul-Hixhes janë më të mira sesa dhjetë ditët e fundit të Ramadanit, ndërsa dhjetë netët e fundit të Ramadanit janë më të mira sesa dhjetë netët e para të Dhul-Hixhes.”

Ka thënë Ibnul-Kajjim, Allahu e mëshiroftë:

“Nëse mediton njeriu i vyrtytshëm e i mençur te kjo përgjigje, do ta kuptojë se përgjigja e tij është mëse e qartë dhe sqaruese.”

Përse dhjetë netët e fundit të Ramadanit janë netët më të mira?

Sepse gjatë atyre netëve është nata e Kadrit!

E përse dhjetë ditët e para të Dhul-Hixhes janë ditët më të mira?

Sepse gjatë atyre ditëve është dita e Arafatit dhe dita e Kurbanit!

Ka ardhur në hadith:

أَفْضَلُ الْأَيَّامِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمُ النَّحْرِ، ثُمَّ يَوْمُ الْقَرِّ.

“Ditët më të mira tek Allahu janë dita e Kurbanit dhe pastaj dita e qëndrimit në Mina.”⁸

Gjithashtu, prej mirësive që kanë dhjetë ditët e Dhul-Hixhes është se gjatë atyre ditëve është festa e therjes së kurbanit ose bajrami i Kurbanit. Madje, qëndrimi i Shejkhul-Islam Ibën Tejmijeh, Allahu e mëshiroftë, ishte se bajrami i Kurbanit është më i mirë sesa bajrami i Fitrit, për dy çështje:

⁸ Sunen Ebi Davud, nr.1765.

Çështja e parë është se ibadeti që bëhet në bajramin e Kurbanit, që është therja e kurbanit, është më i mirë sesa ibadeti që bëhet në bajramin e Fitrit, që është dhënia e sadakasë.

Çështja e dytë është se sadakaja që jepet në bajramin e Fitrit, është e lidhur me agjërimin, ngaqë është urdhëruar si pastrim për agjëruesin nga fjalët e kota që ka thënë apo veprimet e pahijshme, si dhe për të ushqyer nevojtarët; ndërsa kurbanit është ibadet i pavarur që është ligjëruar specifikisht për atë ditë, prandaj është urdhëruar që të theret mbas namazit të bajramit. Ka thënë Allahu i Patëmeta:

﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرِ﴾

“Andaj ti falu për Zotin tënd dhe ther kurban!”⁹

Ka thënë Shejkhul-Islam Ibën Tejmijeh, Allahu e mëshiroftë:

“Namazi i bajramit që falin njerëzit nëpër vendet e tyre është i ngjashëm me ritualin e gjuajtjes së guralecëve nga Haxhinjtë në Xhemeratin e Akabesë, kurse therja e kurbanit nëpër vendet e tyre është i ngjashëm me ritualin e therjes së kurbanit nga haxhinjtë.”

Për këtë arsye, haxhiu në ihram e ka të ndaluar që të heqë qimet apo thonjtë. E po kështu, njeriu që do të bëjë kurban e ka të ndaluar që të heqë qimet apo thonjtë e tij dhe as të heqë diçka nga lëkura e tij, derisa të therë kurbanin.

Ka thënë Ibën Rexheb el-Hanbelij, Allahu e mëshiroftë: “Bajrami i Kurbanit është bajrami më i madhi dhe më i miri nga dy bajramet dhe ai vjen mbas Haxhit si plotësues për të.”

Ka disa çështje rreth të cilave njerëzit pyesin shpesh, kur hyjnë dhjetë ditët e Dhul-Hixhes, prej të cilave:

Çështja e parë: gjykimi i heqjes së qimeve, thonjve dhe lëkurës, mbasi që është parë hëna e re e muajit të Dhul-Hixhes. Dijetarët kanë mospajtim për këtë çështje. Imam Ahmedi, Allahu e mëshiroftë, sipas një transmetimi nga ai, Is`haku dhe Ebu Theuri, kanë qenë të mendimit që është haram, bazuar në hadithin e Ummu

⁹ El-Keuther, 2.

Selemeh – *radijAllahu ‘anha* – në Sahihun e Muslimit, se Profeti – *sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem* – ka thënë:

إِذَا رَأَيْتُمْ هِلَالَ ذِي الْحِجَّةِ وَأَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُضْحِيَ، فَلْيُمْسِكْ عَنْ شَعْرِهِ وَأَظْفَارِهِ.

“Kur ta shikoni hënën e re të Dhul-Hixhes dhe ndonjëri prej jush do që të bëjë kurban, atëherë të mos heqë asgjë nga qimet dhe thonjtë e tij.”¹⁰

Ky është medh`hebi i atyre dijetarëve që kanë qenë të mendimit që është haram.

Ndërsa shumica e dijetarëve e konsiderojnë mekruh (të urryer) dhe jo haram, prej tyre Maliku, Shafiu, e sipas një transmetimi edhe Ahmedi. Ata u argumentuan me hadithin e ‘Aishes – *radijAllahu ‘anha* – e cila ka thënë:

فَتَلْتُ قَائِلَةً هَدَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَجْتَنِبْ شَيْئًا مِمَّا يَجْتَنِبُ الْمُحْرَمُ.

“Unë i thura litarët me të cilët u lidhën bagëtitë që bëri kurban Profeti – *sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem* – dhe ai nuk iu shmang asgjëje prej atyre ndalesave që duhet t’i shmangë njeriu që ka hyrë në ihram.”

Fjala më e saktë është fjala e dijetarëve që e konsiderojnë haram. Pikërisht, këtë fjalë zgjodhi edhe Imami Ibnul-Kajjim, Ibën Hazmi, Sheukani, Shenkiti, dijetari bujar Ibën Bazi, Shejku jonë Ahmed en-Nexhmij, Shejkh Ibën ‘Uthejmini e të tjerë.

Përse fjala që e konsiderojnë haram është më e sakta?

Për disa arsye:

E para: sepse parimi bazë është se ndalesa tregon që është haram, derisa të vijë argumenti që e largon këtë gjykim.

E dyta: sepse hadithi i ‘Aishes është i përgjithshëm, ndërsa hadithi i Ummu Selemeh është specifik, kurse parimi thotë që argumenti specifik ka përparësi mbi argumentin e përgjithshëm.

¹⁰ Sahih Muslim, nr.1977.

E treta: se hadithi i 'Aishes tregon për një veprim, ndërsa hadithi i Ummu Selemeh tregon për një fjalë që ka thënë Profeti – *sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem* –, kurse parimi thotë që fjala ka përparësi mbi veprën.

Çështja e dytë: cila është urtësia e ndalimit të heqjes së qimeve, thonjve dhe lëkurës?

Dijetarët kanë përcjellë disa fjalë për këtë çështje, prej të cilave:

- se përderisa njeriu që do të bëjë kurban ka për të kryer disa vepra të njëjta me veprat që kryen ai që ka hyrë në ihram për të kryer ritualin e haxhit, siç është vepra e kurbanit për t'iu afruar Allahut, atëherë është e përshtatshme që ai t'u përmbahet dispozitave të njëjta që iu përmbahet haxhiu në ihram, duke u ndaluar nga heqja e qimeve dhe thonjve;
- është thënë se urtësia e kësaj ndalesë është që të mbeten të paprekura të gjitha pjesët e turpit për t'u çliruar nga Xhehenemi;
- është thënë se urtësia e kësaj ndalesë është që të rriten qimet dhe thonjtë dhe pastaj ti heqë mbasi të theri kurbanin, kështu që pastrimi i tij nga qimet dhe thonjtë kryhet përkrah veprës së therjes së kurbanit dhe tek Allahu kjo vepër është ibadet më i plotë. Për këtë arsye, falja e gjynaheve nuk është specifike për haxhinjtë, por përfshin haxhinjtë dhe ata që nuk kanë marrë pjesë në ritualin e haxhit. E s'ka dyshim që mirësia e Allahut është mëse e gjerë për këtë çështje.

Çështja e tretë: nëse kanë hyrë dhjetë ditët e Dhul-Hixhes dhe muslimani nuk ka bërë nijet për të bërë kurban, prandaj ka hequr qimet dhe thonjtë e tij, e mbas dy apo tre ditësh apo më shumë, atij i jepet mundësia që të bëjë kurban.

Atëherë, kur të bëjë nijetin për kurbanin, ai duhet të ndalet nga heqja e qimeve dhe thonjve dhe s'ka problem për atë që ka bërë më përpara, lavdi Allahut. Kjo është e para.

E dyta, kush dëshiron që të bëjë kurban, por ka hequr qimet dhe thonjtë e tij, ai duhet të bëjë kurban dhe nuk duhet të heqë dorë nga kurbanin ngaqë ka hequr qimet dhe thonjtë e tij, sepse bërja e kurbanit është një çështje më vete, kurse ndalesa e heqjes së qimeve dhe thonjve është çështje tjetër. Por ama, ky person që ka hequr qimet dhe thonjtë ka marrë gjynah sepse ka bërë një vepër të ndaluar. Ndërsa mendimi që kanë njerëzit e thjeshtë se nuk pranohet kurbanin i atij që ka hequr qimet dhe thonjtë, është mendim që s'ka bazë në Sheriat.

E treta: kush ka nevojë që të heqë diçka prej qimeve, prej thonjve dhe prej lëkurës, nuk ka problem për këtë. Si për shembull, kur të thyhen thonjtë dhe ke nevojë që t'i presësh, ose kur të hiqet ndonjë copë lëkure nga trupi dhe po të dëmton, atëherë lejohet në këtë rast që ta presësh atë.

Çështja e katërt: ndalesa e heqjes së qimeve, thonjve dhe lëkurës është specifikisht për atë që do të bëjë kurban për veten e tij ose për anëtarët e familjes së tij ose e bën kurbanin për t'ia kaluar shpërblimin dikujt që është i gjallë apo i vdekur, kurse gruaja dhe fëmijet e tij nuk përfshihen te kjo ndalesë, ngaqë ajo është specifikisht për atë që do të bëjë kurbanin, dhe kjo për disa arsye:

- E para: sepse ky është kuptimi i qartë i hadithit, që është fjala e Profetit – *sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem* –:

إِذَا رَأَيْتُمْ هَلَالَ ذِي الْحِجَّةِ وَأَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُضْحِيَ...

“Kur ta shikoni hënën e re të Dhul-Hixhes dhe ndonjëri prej jush do që të bëjë kurban...”¹¹ Pra, ai nuk tha: “anëtarët për të cilët do të bëhet kurban.”;

- E dyta: se Pejgamberi – *sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem* – bënte kurban për anëtarët e familjes së tij dhe nuk është transmetuar që ai u ka thënë atyre: “Mos hiqni asgjë nga qimet, thonjtë apo lëkurat tuaja!” E sikur të kishte qenë e ndaluar edhe për ata, padyshim që ai – *sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem* – do t'i kishte ndaluar! Sa i përket analogjisë që bëjnë disa, mes njeriut për të cilin kryhet therja e kurbanit dhe njeriut që do ta therë kurbanin me dorën e tij, me argumentimin që ata të dy kanë hise te shpërblimi i kurbanit, atyre u thuhet: kjo analogji është e pasaktë, sepse bie ndesh me tekstin e qartë sheriatik, kurse çdo analogji që kundërshton tekstin e qartë sheriatik nuk merret në konsideratë.
- E treta: nëse ngarkon dikë tjetër për të therur kurbanin, kjo nuk e ndryshon gjykimin e ndalimit të heqjes së qimeve, thonjve dhe lëkurës për atë që do të bëjë kurbanin, sepse ai që ndalohet nga heqja e tyre është pikërisht ai që do të bëjë kurbanin, kurse personi që e ka ngarkuar apo ia ka lënë porosi për të kryer kurbanin në vend të tij nuk është i ndaluar që të heqë qimet, thonjtë apo lëkurën. Pra, ky gjykim është vetëm për atë që bën kurbanin.

¹¹ Sahih Muslim, nr.1:977.

- E katërta: kush dëshiron që të bëjë kurban dhe ka vendosur që të bëjë haxhin, nuk duhet të heqë asgjë nga qimet, thonjtë dhe lëkura e tij, deri atëherë kur të dalë nga ihrami. E nëse ai bën haxhin temetuë¹² dhe del nga ihrami mbasi të ketë kryer umren, atëherë ai rruan flokët ose i shkurton, vetëm kaq. Më pas, nuk heq asgjë tjetër nga qimet, thonjtë dhe lëkura e tij, deri kur të vijë dita e Kurbanit dhe të ketë therur kurbanin e tij.
- E pesta: kush heq me dashje diçka prej qimeve, thonjve apo lëkurës së tij, sipas ixhmasë së dijetarëve nuk ka asnjë shpagim për të, mirëpo ai ka marrë gjynah, sipas fjalës më të saktë të dijetarëve.
- E gjashta: nëse dikush është duke bërë haxhin dhe ka lënë kurbanin për t'u therur te familja e tij, atij i lejohet që të dalë nga ihrami kur të kryejë umren – siç e përmenda më parë - duke rruajtur apo duke shkurtuar flokët, nëse është duke bërë haxhin *temetuë*. Kurse në ditën e dhjetë, mbasi të ketë gjuajtur guralecët në Xhemerat, ai duhet të bëjë daljen e parë nga ihrami (*et-tehalul el-euel*) duke rruajtur ose duke shkurtuar flokët, por ama nëse nuk është therur akoma kurbanin nga familjarët e tij, atëherë ai s' duhet të heqë asgjë nga flokët, thonjtë dhe lëkura e tij, derisa të theret kurbanin e tij.

Gjithashtu o vëllezër, te dispozitat e këtyre dhjetë ditëve hyn edhe tekbiri. Tekbiri që bëhet gjatë këtyre dhjetë ditëve është tekbiri i pakufizuar (*et-tekbir el-mutlak*), i cili nuk është kufizuar që të bëhet vetëm mbas namazeve farz, porse është ligjruar që të bëhet në çdo kohë: që nga fillimi i ditës së parë të Dhul-Hixhes e deri kur të mbarojë dita e fundit e Teshrikut.

Tekbiri bëhet duke thënë: “*Allahu Ekber, Allahu Ekber, La ilahe il-lAllahu uAllahu Ekber, Allahu Ekber ue lilahil-hamd!*” Njeriu duhet të përpiqet që të bëjë sa më shumë tekbire dhe sa më shumë vepra të mira, sepse këto janë ditë madhështore, në të cilat është betuar Allahu i Lartësuar:

﴿وَالْفَجْرِ ۝ وَلَيْلٍ عَشْرٍ﴾

¹² **Shënim i përkthyesit:** Haxhi temetuë është rituali më i mirë dhe më i plotë i haxhit, sepse ai bashkon umren me haxhin. Haxhiu shkon në Mekke gjatë muajve të haxhit dhe kryen umren. Pasi ta kryejë umren, ai del nga ihrami dhe qëndron në Mekke duke pritur që të futet sërish në ihram për të filluar ritualin e madh të haxhit, që fillon në ditën e teurijes, e cila është dita e tetë e Dhul-Hixhes. Dhe gjatë kësaj kohe që ai ka dalë nga ihrami i umres dhe po pret fillimin e ritualit të haxhit, i lejohet çdo gjë që ja ndalon ihramin.

“Betohem në agimin dhe në dhjetë netët!”¹³

Është transmetuar nga Ibën ‘Abbasi, nga Ibën Zubejri, nga Esuedi, nga Mesruku, nga ‘Ikrimah, nga Muxhahidi, nga Katadeh, nga Ibën Xheriri dhe nga Ibën Kethiri, nga të gjithë ata, se këto dhjetë netët janë dhjetë ditët e Dhul-Hixhes.

Ka thënë dijetari fisnik, Shejkh Ibën Bazi, Allahu e mëshiroftë:

“Është transmetuar nga një numër Sahabësh se ata bënë tekbiere mbas çdo namazi farz.”

Po tekbi i kufizuar (*et-tekbir el-mukajed*) kur bëhet?

Bëhet që nga sabahu i ditës së Arafatit, dhe këtë tekbir e bëjnë ata që nuk janë duke kryer haxhin. Pra, tekbi i kufizuar (*et-tekbir el-mukajed*) fillon që nga sabahu i ditës së Arafatit e deri mbas ikindisë së ditës së trembëdhjetë të Dhul-Hixhes. Pra, këtë tekbir e bëjnë ata që nuk janë duke kryer haxhin. Ndërsa ata që po kryejnë haxhin e fillojnë tekbin që nga namazi i drekës në ditën e bajramit e deri në namazin e ikindisë, në ditën e tretë të teshrikut.

Për sa i përket ditës së Arafatit, thotë Ibën Rexheb, Allahu e mëshiroftë:

“Dita e Arafatit është dita e çlirimit nga Xhehenemi. Atëherë çliron Allahu nga Xhehenemi ata që qëndrojnë në Arafat dhe muslimanët e vendeve të tjera që nuk kanë qëndruar në Arafat. Për këtë arsye, dita që vjen mbas Arafatit është bërë ditë feste për të gjithë muslimanët.”

Gjithashtu, vlen të përmendet se prej veprave që bëhen gjatë këtyre dhjetë ditëve është edhe rituali i haxhit, i cili fillon gjatë këtyre dhjetë ditëve të bekuara.

Gjithashtu, duhet ditur se është obligim që t’u përmbahemi udhëzimeve dhe rregullave që kanë sqaruar dhe kanë vendosur udhëheqësit tanë, në Ministrinë e Brendëshme si dhe organet e tjera kompetente, se nuk lejohet kryerja e haxhit pa marrë lejen zyrtare paraprakisht (*et-tasrih*). Pra, ne e kemi obligim që t’i përmbahemi këtij kushti.

---

¹³ El-Fexhr, 1-2.

Haxhi *mebrur*, haxhi i pranuar, është ai haxh që kryhet me sinqeritet për Allahun dhe bëhet saktësisht në përputhje me Sunetin e të Dërguarit të Allahut – *sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem* –, që të bëhet me para të pastra, që të zbatohen gjatë tij urdhërat e sheriatit dhe të mos tregohesh i pabindur.

Qysh mund të jetë haxhi i pranuar kur ti futesh ne Mekke me rrobat e trupit, e pasi kalon pikën e kontrollit, atëherë vesh ihramin! Kjo është hile! Kjo është gënjeshtëri! Ky është ibadet, qysh kërkon ti ta kryesh këtë ibadet? Profeti – *sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem* – ka thënë:

لِتَأْخُذُوا عَنِّي مَنَاسِكُمْ!

“*Ju duhet t'i merrni nga unë ritualet e haxhit!*”¹⁴

Ibadeti duhet të kryhet duke patur frikë Allahun, duke ndjekur Sunetin e të Dërguarit të Allahut – *sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem* –, pa bërë hile në të, pa gënjyer, pa bërë vepra të pahijshme dhe pa bërë gjynahe në të.

﴿فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ﴾

“**Kush ka vendosur që të kryejë haxhin, atëherë të mos kryejë marrëdhënie me gruan, të mos bëjë gjynahe dhe as polemika në haxh.**”¹⁵

مَنْ حَجَّ لِلَّهِ فَلَمْ يَرَفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ، رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ!

“*Kush e bën haxhin për Allahun, pa bërë marrëdhënie me gruan, pa bërë gjynahe, do të kthehet ashtu si ka qenë ditën kur e ka lindur nëna e tij!*”¹⁶

وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ!

“*Haxhi mebrur (i pranuar) s'ka shpërblim tjetër përveçse Xhenetit!*”¹⁷

Është detyrë që të bashkëpunojmë me udhëheqësit tanë. Këto rregulla nuk janë vendosur kot! Këto rregulla janë vendosur për të realizuar dobi madhore, që nëpërmjet tyre të ruhet mirëqenia e jetëve të haxhinjve, që haxhinjtë të cilët kanë

¹⁴ Sahih Muslim, nr.1297.

¹⁵ El-Bekarah, 197.

¹⁶ Sahih el-Bukharij, nr.1521.

¹⁷ Sahih el-Bukharij, nr.1773.

ardhur nga lindja dhe perëndimi, të kryejnë ritualin e haxhit me qetësi, çlodhje, dinjitet dhe lehtësi. Të gjithë e kemi obligim që të bashkëpunojmë për këtë temë madhështore. Shteti ka ofruar dhe ka vënë në dispozicion të gjitha mundësitë në dobi të njerëzve, që njerëzit të kryejnë ritualin e haxhit me qetësi dhe dinjitet.

O vëllezër të nderuar, këto dhjetë ditët që po trokasin, janë dhjetë ditë të nderuara, prandaj duhet të përpiqemi gjatë tyre që të bëjmë sa më shumë vepra që janë bindje për Allahun dhe na afrojnë më shumë tek Ai. Se'id ibën Xhubejri thoshte: “Mos e fikni llampën tuaj gjatë këtyre dhjetë netëve të Dhul-Hixhes!” Ai e pëlqente tej mase ibadetin, prandaj thoshte: “Zgjojini shërbëtorët tuaj që ta gdhijnë dhe të agjërojnë ditën e Arafatit!” Kështu që, shfrytëzoheni këtë mundësi që ju ka ardhur o robër të Allahut dhe mos e humbisni, sepse ato janë ditë të pakta me shpërblim të madh, shpërblim të cilin nuk e di vlerën e tij reale askush tjetër përveç Allahut! E s’ka dyshim që mirësia dhe begatia e Allahut të Lartësuar është e gjerë!

Përpiqu o robi i Allahut, mos të të hutojnë ahengjet, mos të të hutojnë kënaqësitë, mos të të hutojnë epshet, mos të të hutojnë telefonat, se pasha Allahun që këta telefona kanë hutuar shumë njerëz. Vjen dikush që do të lexojë Kur`anin, sakaq hutohet nga telefoni: “UAllahi më erdhën këto mesazhe...!” Ulet një orë me telefonin dhe e la leximin e Kur`anit! Kur ulet që të bëjë dhikër për Allahun, e huton telefoni! E kështu vazhdon... S’ka dyshim që këta telefona janë mirësi, por në të njëjtën kohë, kur telefonat nuk shfrytëzohen për mirësi, atëherë do të jenë fatkeqësi!

Ne duhet të pendohemi tek Allahu gjatë këtyre ditëve me pendim të sinqertë, duhet të marrim vendimin e pathyeshëm që të kthehemi tek Allahu i Plotëfuqishëm e i Madhërishëm, duhet të kemi vendosmëri serioze që të shfrytëzojmë këto ditë duke bërë vepra të mira, që të largohemi nga gjynahet.

Dita e Arafatit poashtu është një ditë madhështore, është një ditë nga e cila duhet të përfitojmë me agjërim. Për sa i përket mendimit që kanë disa njerëz se në fundin e ditës së Arafatit duhet të ulesh në xhami dhe të qëndrosh aty derisa të perëndojë dielli, duke iu bashkangjitur në këtë mënyrë haxhinjve që janë në Arafat, s’ka dyshim që kjo gjë nuk është transmetuar nga Profeti – *sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem* –, as nga Ebu Bekri, as nga ‘Umeri, as nga ‘Uthmani dhe as nga ‘Aliu – *radijAllahu ‘anhum exhme’in* –, kurse Profeti – *sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem* – thotë:

عَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ، تَمَسَّكُوا بِهَا وَعَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِدِ

“*Ju duhet të kapeni fort mbas Sunetit tim dhe Sunetit të Prijësave të drejtë e të udhëzuar, kapuni fortë mbas Sunetit dhe shtrëngojeni me dhëmballët tuaja.*”¹⁸

Bëni dua në çdo kohë e në çdo moment! Bëni dhikër për Allahun e Lartësuar në çdo kohë e në çdo moment, sepse Allahu i Lartësuar thotë:

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾

“E nëse të pyesin ty robërit e Mi për Mua, Unë padyshim që jam afër, i përgjigjem lutjes së atij që më lutet Mua!”¹⁹

Thotë i nderuari Shejkh Ibën ‘Utnejmini, Allahu e mëshiroftë, për format e tekbirit:

“Janë transmetuar disa forma nga Sahabët dhe Tabi’inët, prej tyre:

Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allahu Ekberu Kebiiran, Allahu Ekber, Allahu Ekber, La ilahe il-lAllah, uAllahu Ekber, Allahu Ekber, ue lilahil-hamd!

Edhe kjo forma tjetër:

Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allahu Ekber, La ilahe il-lAllahu, uAllahu Ekber, Allahu Ekber, ue lilahil-hamd!”

E lusim Allahun e Patëmeta që të na japë sukses në kryerjen e veprave të mira dhe që të përfitojmë nga këto dhjetë ditët e bekuara!

Përktheu: Alban Malaj
Tiranë më 20/5/2026 miladij
3 Dhul-Hixheh 1447 hixhrij

¹⁸ Sunen Ebi Davud, nr.4607.

¹⁹ El-Bekarah, 186.